

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor
A.A.Elmuurodov
2024 yil "___" avgust

VETERINARIYA ENDOKRINOLOGIYASI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

- Bilim sohasi:** 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
- Ta'lim sohasi:** 840000 – Veterinariya
- Mutaxassislik:** 70840101 – Hayvonlarga tashxis qo'yish va davolash

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Veterinariya profilaktikasi va davolash fakulteti
70840101 – Hayvonlarga tashxis qo'yish va
davolash mutaxassisligi

Fan nomi:	Veterinariya endokrinologiyasi
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	VE1206
Yil:	1
Semestr:	2
Ta'lim shakli:	Magistr
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	40
Amaliy mashg'ulotlar	50
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

FM1	“Veterinariya endokrinologiyasi” fanining o'qitishdan maqsad - hayvonlar ichki sekresiya bezlarining anatomo - fiziologik xususiyatlarini o'rganish, endokrin kasalliklarning sabablari va kechish xususiyatlarini aniqlash, ertachi tashxis qo'yish hamda ilmiy asoslangan davolash va oldini olish usullarini qo'llash bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.
------------	--

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar

1.	Ichki yuqumsiz kasalliklar
2.	Klinik diagnostika

Ta'lim natijalari (TN)

	<i>Bilimlar jihatidan:</i>
TN1	Hayvonlarda ichki sekresiya bezlarining anatomo-fiziologik xususiyatlari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	endokrin kasalliklarning turlari, tarqalishi, iqtisodiy zarari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak sabablari, kechish xususiyatlari, simptom va sindromlari hamda tashhis, davolash va oldini olish usullari haqida tasovvurga ega bo'lishi lozim;

TN3	hayvonlarni endokrin kasalliklarga tekshirishda klinik, gematologik, endokrinologik va boshqa laborator tekshirishlar o'tkazish va ularning natijalarini ilmiy tahlil qilishni bo'lishlari kerak;
TN4	hayvonlarning endokrin kasalliklarining ilmiy asoslangan davolash va oldini olish usullari bo'yicha ilm-fan yangiliklarini bilishi va ulardan foydalana olishlari kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	To'liq klinik hamda zamonaviy laborator tekshirishlar o'tkazish orqali hayvonlarning endokrin kasalliklariga to'g'ri tashxis qo'yish; kasal hayvonlardan qon, siydik, sut va boshqa namunalar olish va ularni laborator tekshirishlardan o'tkaza oladi;
TN6	Kasal hayvonlarni davolashda dori vositalarini to'g'ri tanlash, terapevtik texnika va fizioterapiya usullarini qo'llay oladi;
TN7	To'liq klinik hamda zamonaviy laborator tekshirishlar o'tkazish orqali hayvonlarning endokrin kasalliklariga to'g'ri tashxis qo'yish; kasal hayvonlardan qon, siydik, sut va boshqa namunalar olish va ularni laborator tekshirishlardan o'tkaza oladi;
TN8	Kasal hayvonlarni davolashda dori vositalarini to'g'ri tanlash, terapevtik texnika va fizioterapiya usullarini qo'llashni biladi.

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	"Veterinariya endokrinologiyasi" faniga kirish.
M2	Pankreatik patologiyaning nazariy va ilmiy asoslari.
M3	Pankreatik patologiyaning nazariy va ilmiy asoslari (davomi).
M4	Tiroidal patologiyaning nazariy va ilmiy asoslari.
M5	Tiroidal patologiyaning nazariy va ilmiy asoslari (davomi).
M6	Diffuz toksik bo'qoq va qalqonsimon bez saratoni kasalliklarining nazariy va ilmiy asoslari.
M7	Paratiroidal patologiyaning nazariy va ilmiy asoslari.
M8	Paratiroidal patologiyaning nazariy va ilmiy asoslari.
M9	Paratiroidal patologiyaning nazariy va ilmiy asoslari (davomi).
M10	Tug'ruq gipokalsemiyasi kasalligining nazariy va ilmiy asoslari.
M11	Ikkilamchi-metabolik endokrin kasalliklarning nazariy va ilmiy asoslari.
M12	Pitiutar patologiyaning nazariy va ilmiy asoslari.
M13	Adrena patologiyaning nazariy va ilmiy asoslari.
M14	Ayrisimon bez patologiyasining nazariy va ilmiy asoslari.
M15	Tuxumdon patologiyasining nazariy va ilmiy asoslari.
M16	Tuxumdon patologiyasining nazariy va ilmiy asoslari (davomi).
M17	Bachadon patologiyasining nazariy va ilmiy asoslari.
M18	Laktatsiya patologiyasining nazariy va ilmiy asoslari.
M19	Urug'don patologiyasining nazariy va ilmiy asoslari.
M20	Zamonaviy veterinariya endokrinologiyasi: muammo va yechimlar.

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Endokrin kasalliklarning zamonaviy klinik va laborator tashhis usullari.
A2	Endokrin kasalliklarning zamonaviy davolash usullari.
A3	Oshqozon osti bezi gormonlari sekresiyasi, gipo va gipersekresiyasini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A4	Qandli diabet kasalligini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A5	Pankreatit kasalligini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A6	Oshqozon osti bezi saratonini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A7	Qalqonsimon bez gormonlari sekresiyasi, gipo va gipersekresiyasini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari
A8	Endemik buqqoq kasalligini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari
A9	Diffuz toksik bo'qqoq kasalligini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A10	Qalqonsimon bez saratonini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A11	Qalqon oldi bezlari gormonlari sekresiyasi, gipo va gipersekresiyasi. Giperparatiroidizm va Gipoparatiroidizm.
A12	Ikkilamchi osteodistrofiya kasalligini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A13	Tug'ruq gipokalsemiyasi kasalligini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A14	Gipofiz bezi gormonlari sekresiyasi, gipo va gipersekresiyasi. Giperpituitarizm. Akromegaliya kasalligini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari. Gipopituitarizm.
A15	Gipopituitarizm. Pituitar Dwarfizm kasalligini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A16	Qandsiz diabet (Diabetes insipidus) kasalligini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A17	Urg'ochilik reproduksiyasi gormonal patologiyasi. Tuxumdonlar gormonal sekresiyasi, gipo va gipersekresiyasi. Giperestrinizm. Tuxumdon o'smasi. Adenomioz.
A18	Anovulyator jinsiy siklni aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A19	Giperlyuteidoizm. Gipolyuteidoizm. Persistent sariq tanani aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A20	Bachadon atoniyasini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A21	Metritlarni aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A22	Bachadon leyomiyasini aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A23	Laktatsiya gormonal patologiyasi. Sut bezi gormonal sekresiyasi, gipo va gipersekresiyasi.
A24	Gipo va a-galaktiyalarni aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
A25	Mastitlarni aniqlash, davolash va oldini olishning ilmiy asoslari.
Mustaqil ta'lim (MT)	
1.	Kavsh qaytaruvchi hayvonlarda oshqozon osti bezining morfo-fiziologik

baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	Bakirov B. – SamVMCHBU, “Ichki yuqumsiz kasalliklar” kafedrasida professori, veterinariya fanlari doktori. Ro'ziqulov N.B. – SamVMCHBU, “Ichki yuqumsiz kasalliklar” kafedrasida mudiri, veterinariya fanlari nomzodi, dotsent. Boboyev O.R. - SamVMCHBU, “Ichki yuqumsiz kasalliklar” kafedrasida assistenti, PhD.
E-mail:	nuriddin79@inbox.uz
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Ichki yuqumsiz kasalliklar” kafedrasida
Taqrizchilar:	B.A.Elmuradov – VITI direktori, v.f.d., professor. T.A.Oqboyev – Samarqand davlat tibbiyot universiteti, 4-ichki kasalliklar kafedrasida katta o'qituvchisi, PhD

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Ichki yuqumsiz kasalliklar” kafedrasining 2024 yil ___ avgustdagi ___ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchilar

R. Ro'ziqulov

Sh. Qurbonov

Ro'ziqulov N.B.

Ro'ziqulov N.B.

Bakirov B.

Boboyev O.R.

	xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlashning zamonaviy usyllari 6 soat
2.	Monogastrik hayvonlarda oshqozon osti bezining morfo-fiziologik xususiyatlari va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 6 soat
3.	It va mushuklarda oshqozon osti bezining morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 6 soat
4.	Kavsh qaytaruvchi hayvonlarda qalqonsimon bezning morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 6 soat
5.	Monogastrik hayvonlarda qalqonsimon bezning morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 6 soat
6.	It va mushuklarda qalqonsimon bezning morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
7.	Kavsh qaytaruvchi hayvonlarda qalqonoldi bezining morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
8.	Monogastrik hayvonlarda qalqonoldi bezining morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
9.	It va mushuklarda qalqonoldi bezining morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
10.	Kavsh qaytaruvchi hayvonlarda gipofiz bezining morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
11.	Monogastrik hayvonlarda gipofiz bezining morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
12.	It va mushuklarda gipofiz bezining morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
13.	Kavsh qaytaruvchi hayvonlarda buyrak usti bezining morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
14.	Monogastrik hayvonlarda buyrak usti bezining morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
15.	It va mushuklarda buyrak usti bezining morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
16.	Kavsh qaytaruvchi hayvonlarda urug'donning endokrinologik hamda morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
17.	Monogastrik hayvonlarda urug'donning endokrinologik hamda morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat
18.	It va mushuklarda urug'donning endokrinologik hamda morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish.
19.	Kavsh qaytaruvchi hayvonlarda tuxumdonning endokrinologik hamda morfo-fiziologik xususiyatlari, gipo va giperfunlsiyalarini aniqlash, davolash va

	oldini olish 4 soat
20.	Monogastrik hayvonlarda tuxumdonning endokrinologik hamda morfologik xususiyatlari, gipo va giperfunksiyalarini aniqlash, davolash va oldini olish 4 soat

Asosiy adabiyotlar	
1.	1. Практикум по внутренним болезням животных / Под общ. ред. Г. Г. Щербакова, А. В. Яшина, А. П. Курдеко, К. Х. Мурзагулова: Учебник. — СПб.: Издательство «Лань», 2021.
2.	S.I.Ismoilov, Sh.U.Ahmedova, Y.M.Urmanova, F.S.Xodjaeva. Endokrinologiya: Darslik. – Toshkent: “Tafakkur Bo’stoni”, 2017.
Qo’shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Birlashgan millatlar tashkiloti bosh assambleyasi 75-sessiyasida so’zlagan nutqini o’rganish va keng jamoatchilik o’rtasida targ’ib qilish. O’quv qullanma. Toshkent, “Ma’naviyat” NMIU, 2021. – 280 b.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O’zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g’oyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021.
4.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O’zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O’zbekiston” nashriyoti, 2022. – 416 b.
5.	O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 31 martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to’g’risida”gi PQ-187-son qarori.
6.	Norboyev Q.N., Bakirov B.B., Eshbo’riyev B.M. Hayvonlarning ichki yuqumsiz kasalliklari. Darslik. Samarqand, SamDU tahririy-nashriyot bo’limi, 2020.
7.	Safarov M.B., Safarov M.M. Veterinariya diagnostikasi va rentgenologiyasi. Darslik. Toshkent, Sino-standart, 2019.
8.	Карпенко Л.Ю., Васильева С.В., Бахта А.А., Козицына А.И., Крюкова В.В., Бохан П.Д., Кинаревская К.П., Полистовская П.А. Клиническая эндокринология: Учебное пособие. — СПб.: Издательство «Лань», 2018.
9.	Bradford P.Smith, David C. Van Metre, Nicola Pusterla. Large Animal Internal Medicine. Sixth Edition. ELSEVIER. Printed in the United States of America, 2020 by.
Axborot manbaalari	
1.	www.gov.uz -O’zbekiston Respublikasi hukumat portal.
2.	www.lex.uz -O’zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari Ma’lumotlari milliy bazasi
3.	www.zivonet.uz .

4.	www.veterinariya.medsinasi.uz
5.	www.sea@mail.net21.ru

Talabaniy fan bo’yicha o’zlashtirish ko’rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsia etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaniy bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to’liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo’l qo’ymas;
- fan bo’yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo’lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo’nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo’lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to’liq va aniq bajargan bo’lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me’yoriy-xuquqiy xujjatlarni to’liq o’zlashtirgan bo’lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo’yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo’lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabaniy bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo’l qo’ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo’lsa;
- fan bo’yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o’quv dasturi doirisida bajarsa;
- fan bo’yicha berilgan savollarga to’g’ri javob bera olsa;
- fan bo’yicha konspektini puxta shakllantirgan bo’lsa;
- fan bo’yicha mustaqil topshiriqlarni to’liq bajargan bo’lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me’yoriy xujjatlarni o’zlashtirgan bo’lsa.

v) 3 baho olish uchun talabaniy bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo’lsa;
 - fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo’l qo’yilsa;
 - bayon qilish ravon bo’lmasa;
 - fan bo’yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
 - fan bo’yicha matn puxta shakllantirilmagan bo’lsa.
- g) quyidagi hollarda talabaniy bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan**